

ExpertiseCentrum Onderwijsleerproblemen

Kwaliteitskaart

Lezen en opvoeding

'Lezers worden gemaakt door lezers' (Chambers, 2002)

Met het leren lezen gaat er voor uw kind een wereld open. Hoe u dit als ouder kunt stimuleren en waarom lezen belangrijk is in de opvoeding vindt u hieronder.

Waarom is lezen belangrijk?

- Lezen is niet alleen leuk, mooi, spannend, ontroerend en handig, maar ook een sleutel naar de volwassen wereld. Als kinderen leren lezen gaat er letterlijk een wereld voor ze open.
- Leesteknik ontwikkelt zich al vanaf de geboorte. Door voorlezen uit babyboekjes leren kinderen bijvoorbeeld dat de klanken 'boe' en 'koe' gekoppeld zijn aan een plaatje van een wit beest met zwarte vlekken en ze herkennen een echte koe later ook in de wei.
- (Voor)lezen stimuleert het leervermogen. Een kind leert (de betekenis van) nieuwe woorden en doet kennis op over de wereld om zich heen. Naar mate kinderen beter lezen en meer lezen, kunnen ze meer en makkelijker leren. Lezen is dus een sleutel naar kennis.
- Lezen stimuleert luisteren, concentratie en fantasie.
- In kinderliteratuur wordt veel gebruik gemaakt van humor. Lachen is leuk en letterlijk gezond. Boeken en lezen vormen een aanleiding tot gezelligheid, pret en interactie.
- Uit diverse onderzoeken blijkt dat er weinig wordt (voor)gelezen. Bezoek voor onderzoeksgegevens de sites van de Stichting Lezen en www.denationalevoorleeswedstrijd.nl (veelgestelde vragen/over onderzoeken naar leesgedrag). Zo bleek uit onderzoek van KidWise in opdracht van uitgeverij Malmberg (2007) dat kinderen gemiddeld nog maar zo'n tien minuten per dag lezen. Kinderen lezen minder omdat hun ouders minder lezen. Ouders hebben dus een voorbeeldfunctie als het om lezen gaat.

Waar kunt u als ouder op letten?

Hieronder volgen enkele aandachtspunten om lezen een plek te geven in de opvoeding en het leven van uw kind.

- Het lidmaatschap van de bibliotheek is voor kinderen vaak gratis. Uw kind kan meebeslissen over de boekenkeuze. Er liggen vaak handige brochures met tips over leuke boeken.
- Volwassenen hebben de neiging voor te lezen zonder te stoppen, willen weten hoe het verhaal afloopt en willen het boek uit hebben. Maar eigenlijk is de inhoud van het verhaal minder belangrijk dat de reactie van uw kind. Als het verhaal de fantasie en het enthousiasme stimuleert kunt u daar op in gaan, wat het plezier in lezen vergroot.
- Probeer (met uw kind) boeken uit te zoeken die aansluiten bij de interesses, belevingswereld en het taalgebruik van uw kind. Kies ook wat u zélf leuk vindt, dan klinkt uw enthousiasme door in het voorlezen.
- Boeken zijn een handig middel om uw kind bij te staan in alledaagse of juist lastige perioden of bij gebeurtenissen zoals: scheiding, ziekenhuisbezoek, een broertje of zusje op komst, rouwverwerking, maar ook alledaagse zaken als eten en slapen. Dergelijke boeken met een bepaald thema bieden herkenning en behandelen mogelijke oplossingen.
- Lees liever dagelijks tien minuten met uw kind (bijvoorbeeld voor het naar bed gaan) dan één keer per week een uur. U stimuleert de leesontwikkeling van uw kind daardoor meer.

Jonge kinderen

- Probeer zoveel mogelijk te reageren op gezichtsuitdrukkingen, geluiden en gebaren van uw kind.
- Door vragen te stellen, te wijzen op details in plaatjes en relaties tussen de plaatjes, leert uw kind bewust en gericht kijken.
- Voor jonge kinderen is het leuk om een speelboek te lezen. Uw kind wordt dan actief betrokken in het leesproces, door te voelen en uit te klappen.
- Liedjes en gedichtjes zijn naast verhalen ook een aansprekende manier om met taal om te gaan. Vaak gaan kinderen na een verhaal verder met de inhoud door erover te tekenen of in fantasiespel met knuffels.
- Als de aandacht echt verslapt, dan kunt u gewoon stoppen. Jonge kinderen kunnen zich nog niet lang concentreren.
- Lees eerder voorgelezen boeken nog eens, zeker als uw kind daarom vraagt. Uw kind vindt dit leuk en gaat het boek of het verhaal steeds beter begrijpen.

Kinderen in groep 1 en 2

- Lees uw kind dagelijks voor. Let erop of uw kind begrijpt wat het hoort en blijf letten op de reacties van uw kind op het verhaal of de illustraties in het boek en gaat u er op in.
- Laat uw kind zien dat je met lezen iets kunt doen; lees een recept, een gebruiksaanwijzing van een huishoudelijk apparaat in aanwezigheid van uw kind.
- Doe met uw kind activiteiten waar lezen en schrijven voor nodig is: koken, boodschappenlijstjes maken, verlanglijstjes schrijven, kaarten schrijven en versturen, gezelschapsspel spelen met spelregels.
- Lees niet alleen boeken met verhalen voor, maar lees ook informatieve boeken over onderwerpen waarvoor uw kind interesse heeft.
- Lees regelmatig boeken met rijmpjes en versjes voor. Zing liedjes met uw kind en doe taal en rijmspelletjes. Zo stimuleert u het taalbewustzijn van uw kind.
- Lees eerder voorgelezen boeken nog eens, zeker als uw kind daarom vraagt. Uw kind geniet ervan en gaat het boek of verhaal steeds beter begrijpen en onthouden en gaat het zelf 'voorlezen'.
- Geef uw kind eigen schrijfspullen, zoals potlood, pen, viltstiften en papier. Stimuleer het (na)schrijven van woorden zoals de eigen naam, de namen van gezinsleden enz..

Kinderen in groep 3

- Op de meeste basisscholen leren kinderen in groep 3 lezen. De leesmethode die daarbij wordt gebruikt heeft vaak een website. U kunt daarop tips vinden om thuis op het leesleerproces in te spelen. Spreekt de letters niet uit zoals u dat doet als u het alfabet opzegt, maar zoals in onderstaande voorbeelden:

Uitspraak van de letters in groep 3 bij het leesleerproces	
a	Geen aa, maar als in tak
aa	Als in maan
b	Niet bee, maar bû , met een bijna onhoorbare u
e	Geen ee, maar als in zes
ee	Als in teen
f	Geen ef, maar fff
h	Geen haa, maar hu , met een bijna onhoorbare u
ie	Als in fiets
z	Geen zet, maar zzz

- Als uw kind moeite heeft met een bepaald woord, kunt u vragen om eerst de letters van dat woord afzonderlijk te lezen, bijvoorbeeld *b-oe-k* en daarna de letters aan elkaar te plakken en het hele woord vloeiend te lezen: *boek*
- De methode 'Veilig leren lezen' heeft 'Overstap' ontwikkeld, een leesinterventieprogramma speciaal voor thuis. 'Overstap' laat uw kind speels herhalen wat het in de leeslessen heeft geleerd.

- In de meeste bibliotheken en boekwinkels is een aparte plank met materiaal voor beginnende lezers. Er zijn samenleesboeken, spelletjes, voorleesboeken, groei boeken, audio-cd's, kleurboeken, spelleerbloks en cd-roms. Allemaal afgestemd op het niveau van uw kind.
- Op de boeken voor beginnende lezers staat vaak vermeld hoeveel weken leesonderwijs uw kind moet hebben gehad om het te kunnen lezen 'geschikt voor na 3 weken, 6 weken, 9 weken leesonderwijs' . Ook vindt u niveau-aanduidingen op sommige boekjes zoals AVI 1 (geschikt rond kerst), AVI 2 (geschikt rond pasen), AVI 3 (geschikt voor de meeste kinderen eind groep 3).
- Neem contact op met de groepsleerkracht als u denkt dat het met de taallesontwikkeling van uw kind in groep 3 niet goed verloopt.

Kinderen in groep 4 t/m 8

- Blijf zelf lezen, voorlezen en samen met uw kind genieten van boeken en verhalen, ook als uw kind zelf al goed kan lezen. Kinderen genieten van voorlezen en het is goed voor de ontwikkeling van de luistervaardigheid en de woordenschat.
- Blijft u het zelf lezen van uw kind stimuleren. Het lezen moet nl. worden onderhouden zodat uw kind kan 'lezen om te leren'. Bovendien leert uw kind steeds vlotter en beter lezen, want lezen leer je door te lezen.
- Vanaf groep 4 staan het leesbegrip en studerend lezen centraal in de schoolontwikkeling van uw kind. Het is niet alleen de bedoeling dat uw kind begrijpt wat het leest, maar dat het de informatie uit een tekst kan gebruiken en verwerken. Goed leesbegrip is dus belangrijk voor de informatieverwerking van uw kind en voor zijn leerontwikkeling.
- U kunt samen met uw kind regelmatig informatieve teksten lezen uit kranten, tijdschriften of internet over onderwerpen waarvoor uw kind interesse heeft.
- Het begrip van de tekst kunt u bevorderen door vragen te stellen, tijdens het lezen en na het lezen:

Voor het lezen	
	Waar denk je dat de tekst over gaat als je kijkt naar de titel en de plaatjes?
	Wat weet je al van dit onderwerp?
	Wat wil je te weten komen?
Tijdens het lezen	
	Klopt je voorspelling over de inhoud van de tekst?
	Wat zijn hoofdzaken en wat zijn bijzaken?
	Hoe zal de tekst verder gaan?
Na het lezen	
	Ben je te weten gekomen wat je wilde weten?
	Kun je de inhoud van de tekst samenvatten?

- Neem contact op met de groepsleerkracht als u denkt dat het met de taallesontwikkeling en het begrijpend en studerend lezen van uw kind niet goed verloopt.

Bronnen:

- www.veiliglerenlezen.nl/zwijzen/show/id=91497
- www.zappouders.nl/node/31
- Chambers, A. (2002). *De leesomgeving. Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten*. Den Haag: Biblion Uitgeverij.
- Chambers, A. (2002). *Vertel eens. Kinderen, lezen en praten*. Den Haag: Biblion Uitgeverij.
- Paternotte, A. (2006) *Houvast bij leesproblemen en dyslexie op de basisschool*. Biltoven: Balans.
- Smits, A. & Braams. T. (2006) *Dyslectische kinderen leren lezen. Individuele groepsgewijze en klassikale werkvormen voor de behandeling van leesproblemen*. Amsterdam: Boom.
- Vernooy, K. (2006). *Effectief omgaan met risicolezers. Werken aan preventie en beter omgaan met leesproblemen*. Amersfoort: CPS.